

**Anna Sakson-Boulet, *Głód jako współczesny problem globalny*,
Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015, ss. 235.**

Badania nad głodem i niedożywieniem nie tracą na znaczeniu, ponieważ jako zjawiska globalne, niosą ze sobą duże straty i dotyczą wszystkich regionów, nawet państw wysoko rozwiniętych. Stąd należy ocenić jako wysokie zapotrzebowanie na publikację Anny Sakson-Boulet pt. *Głód jako współczesny problem globalny*, w której Autorka nie tylko analizuje dlaczego zjawisko to pozostaje aktualne, ale również wyjaśnia konsekwencje, jakie niesie ze sobą dla poszczególnych jednostek, dla funkcjonowania struktur państw oraz stanu środowiska naturalnego. Książka jest próbą ukazania i wyjaśnienia istoty, specyfiki, zakresu, przyczyn oraz skutków głodu i niedożywienia. Autorka scharakteryzowała również działania na rzecz rozwiązania omawianego problemu. Istotne jest to, że książka napisana została w sposób bardzo przystępny, przez co mogą po nią sięgnąć nie tylko badacze zajmujący się problemem głodu, ale również osoby, które zaczynają interesować się tym zagadnieniem.

Praca pt. *Głód jako współczesny problem globalny* składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia, spisu map, tabel i wykresów. Dołączono do niej również bibliografię, rozbudowaną o pozycje polskie i zagraniczne, która umożliwiła rozszerzenie wiedzy z poruszanej problematyki. W pierwszym rozdziale, zatytułowanym *Kwestia głodu na tle innych zagrożeń cywilizacyjnych*, Autorka nie tylko prezentuje zagadnienia terminologiczne, takie jak: „głód”, „niedożywienie”, „bezpieczeństwo żywnościowe”, ale ukazuje również normy żywieniowe oraz kategorie niedożywienia, opracowane dla określenia sytuacji w poszczególnych państwach. Co najważniejsze, Anna Sakson-Boulet przedstawia genezę i ewolucję analizowanego zjawiska na przestrzeni wieków, a także obecny jego zakres i charakter. Daje to czytelnikowi możliwość wpisania zdefiniowanych pojęć w ramy czasowe i kontekst historyczny.

W drugim rozdziale książki, zatytułowanym *Najważniejsze przyczyny głodu i niedożywienia w wybranych częściach świata*, zaprezentowano czynniki, które przyczyniają się do wystąpienia fizycznego albo ekonomicznego niedoboru żywności w różnych miejscach globu. Autorka podzieliła je na: geograficzne, klimatyczne, ekonomiczno-społeczne oraz pozostałe, takie jak na przykład wojny i konflikty zbrojne czy słabość systemu politycznego. Annie Sakson-Boulet w tym rozdziale udało się zawrzeć podstawową wiedzę z zakresu wybranych determinantów, a równocześnie zrobić to w sposób umożliwiający mniej doświadczonemu czytelnikowi ich zrozumienie i przełożenie na sytuację globalną.

Rozdział trzeci książki, zatytułowany został *‘Geografia głodu’ we współczesnym świecie – analiza wybranych przykładów*. W tej części pracy czytelnik zaznajamia się z charakterystyką obszarów dotkniętych w największym stopniu problemem niedożywienia, wyodrębnionych na podstawie kryterium geograficznego. Autorka analizuje sytuację w Azji, Afryce Subsaharyjskiej, Ameryce Łacińskiej i Karaibach, posługując się wskaźnikiem *Global Hunger Index*. W tym rozdziale Autorka uzupełnia analizę interesującymi przykładami państw, w których problem głodu i niedożywienia eskalował na przestrzeni lat 1990–2011 i utrzymuje się wciąż na bardzo wysokim poziomie.

W rozdziale czwartym, noszącym tytuł *Skutki głodu i niedożywienia*, czytelnik dowiaduje się o konsekwencjach głodu i niedożywienia, które zostały pogrupowane następująco:

konsekwencje jednostkowe, takie jak na przykład wzrost śmiertelności czy spadek efektywności pracy; następstwa zbiorowe – na przykład osłabienie państwa i konflikty wewnętrzne; skutki środowiskowe – między innymi wycinanie lasów i zanieczyszczenie wód.

W ostatnim rozdziale Autorka ukazuje przekrój inicjatyw na rzecz rozwiązania problemu głodu i niedożywienia. Analiza rozpoczyna się od przedstawienia działań państw, które podjęły skuteczne programy walki z omawianym zjawiskiem. Autorka wybrała państwa mieszczące się w trzech regionach geograficznych, charakteryzujących się dużą skalą głodu i niedożywienia: w Azji – Wietnam, na kontynencie afrykańskim – Ghana, zaś w Ameryce Łacińskiej – Brazylia. Należy podkreślić, że w tej części rozdziału scharakteryzowana została również pomoc rozwojowa nakierowana na minimalizowanie głodu i niedożywienia. Autorka koncentruje się następnie na działaniach organizacji w ramach systemu Narodów Zjednoczonych, które powołano w celu ograniczania skali głodu i niedożywienia. Trzecią grupę przedstawionych inicjatyw stanowią te podejmowane przez organizacje pozarządowe, zarówno międzynarodowe, jak i o zasięgu krajowym. Rozdział piąty kończy krytyczna ocena efektywności podejmowanej przez analizowane podmioty.

Uzyskane rezultaty badań stanowią wartościowe kompendium wiedzy zarówno z dziedziny stosunków międzynarodowych, jak i bezpieczeństwa ekologicznego oraz żywnościowego. Praca spełnia kryterium pomocy dydaktycznej dla studentów różnych kierunków studiów. Ponadto opracowanie może być przydatne dla pracowników instytucji państwowych i organizacji pozarządowych, zajmujących się problemem głodu i niedożywienia.

Wykorzystane w książce źródła zostały dobrane właściwie. Można je podzielić na dwie grupy. Do pierwszej z nich zaliczają się materiały zawierające rozważania teoretyczne oraz te opisujące przyczyny i konsekwencje zjawiska, jak również inicjatywy na rzecz ograniczenia głodu i niedożywienia, zawarte w monografiach, artykułach w pracach zbiorowych i czasopismach naukowych. Drugą grupę stanowią raporty organizacji rządowych i pozarządowych zajmujących się głodem i niedożywieniem oraz zestawienia ekonomiczno-społeczne opracowywane przez międzynarodowe i narodowe instytucje.

Książka Anny Sakson-Boulet stanowi łącznik pomiędzy rozważaniami teoretycznymi na temat pojęć takich jak na przykład „głód”, „niedożywienie” czy „bezpieczeństwo żywnościowe” a konkretnymi działaniami podejmowanymi by zminimalizować analizowany problem globalny. Jednocześnie praca odpowiada na coraz większe zapotrzebowanie na publikacje, które umożliwiają zrozumienie ewolucji postrzegania problemu głodu oraz jego obecnych przyczyn, specyfiki, zakresu oraz skutków występowania. Atutem opracowania jest bardzo czytelna forma narracji Autorki, która jest przystępna nawet dla czytelnika dopiero zaczynającego studia wyższe. Będzie to zapewne tytuł ceniony przez studentów. Walorem pracy są również liczne grafiki, tabele, co umożliwia lepsze zrozumienie omawianego tematu. W swojej książce Autorka udowadnia znajomość analizowanej problematyki. Wykorzystana literatura polskich i zagranicznych badaczy oraz dokumenty źródłowe podnoszą poznawczy walor pracy.

Publikacja pt. *Głód jako współczesny problem globalny* jest opracowaniem wartościowym, zawierającym liczne akcenty nowatorskie. Warto zaznaczyć, że w założeniu praca Anny Sakson-Boulet ma być impulsem do dalszego poznawania problematyki głodu i niedożywienia we współczesnym świecie.

Valeriya FADYEYeva

Poznań